

Svenska kommuners digitalisering i tidiga skeden

Beslut som fattas i tidiga skeden av stadsutvecklingsprojekt påverkar såväl tiden det tar från plan till byggstart som det färdiga resultatet i form av värde och kvalitéer. Det är en allt mer komplex process som ställer höga krav på samordning. En ökad digitalisering och bättre utnyttjande av digitala verktyg är en faktor som kan förbättra och effektivisera kommunernas arbeten i tidiga skeden. I april 2022 genomförde vi en undersökning om hur svenska kommuner ser på sina behov, sin mognad och användning av digitala verktyg i tidiga skeden av stadsutvecklingsprojekt.

Vår analys

Undersökningen visar tydligt att det finns förhållandevis god kompetens om, och vilja att använda, digitala verktyg i tidiga skeden bland svenska kommuner. Vi ser av svaren att kommunerna skulle kunna ta tillvara digitaliseringens möjligheter bättre än vad de gör med de digitala verktyg som används idag där inarbetade verktyg som GIS dominerar helt. Nyare datadrivna verktyg som, med hjälp av snabba analyser, AI, generativ och parametrisk design med mera, skulle kunna stödja processer på ett bättre sätt används inte i någon större omfattning. Det finns ett glapp mellan kommunernas behov och kompetens och de verktyg som används.

Att så få av kommunerna aktivt delar med sig av relevant data är olyckligt då just delande av data är en förutsättning för att kunna utveckla såväl verktyg som metoder och processer.

Slutsatsen blir att svenska kommuner har viljan, behoven och kunskapen för att ta nästa steg i sin digitala utveckling. Men vi ser också att kommunerna skiljer sig åt när det kommer till kompetens och vilka möjligheter de ser, en bild som bekräftar vår upplevelse i dialog med kommuner och andra aktörer.

DIAGRAM

Vilka digitala verktyg använder Sveriges kommuner idag?

Våra rekommendationer

Vi ser att nyckeln till att Sveriges kommuner ska ta nästa steg i digitaliseringen är att:

- Ta fram tydliga och långsiktiga strategier för hur arbetet i tidiga skeden ska digitaliseras.
- Utreda vilka processer och arbetsflöden som behöver förbättras och varför och kommunicera värdet av dessa förändringar till medarbetarna. Lämpliga programvaror kan sedan ge svaret på hur detta kan genomföras.
- Överbrygga eventuella klyftor i sina organisationer mellan de som behöver verktygen och beslutsfattarna så att användarna får de resurser och den kompetens de behöver för att kunna arbeta effektivt.
- Aktivt dela relevant data med andra intressenter. Genom att ge mer tillgång till öppen källdata skulle detta göra det möjligt för branschen som helhet att underlätta och utveckla bättre digitala processer som i sin tur kommer att resultera i bättre projekt.
- Identifiera och använda de rätta, datadrivna verktyg som finns för att stärka samarbetet mellan nyckelintressenter i planerings- och designprocessen.

Samarbeten – men ingen datadelning

Merparten av kommunerna (55%) samarbetar med exempelvis regioner, kommuner och akademi, för att utveckla eller ta del av tekniska lösningar. En betydande andel av kommunerna (32%) delar dock inte aktivt med sig av data som är relevant för stadsutveckling till andra intressenter.

Hinder för implementering av verktyg

Som viktigast för att deras kommun ska kunna använda digitala verktyg i tidiga skeden uppges "strategi för att digitalisera hela planprocessen" (61%), "högre kompetens inom digitala verktyg" (59%) och "tillgång till bättre verktyg" (53%). Betydelsefullt men mindre viktigt är "tydligare mandat och inriktning från ledningen" (39%) samt "förändrad organisation och arbetssätt" (37%).

GIS dominerar som digital stödteknik

Dominerande digital stödteknik i kommunerna är GIS (98%). Betydligt färre använder BIM (18%), medan AI, parametriska verktyg och verktyg för generativ design användes av ett fåtal. Nyare datadrivna verktyg som skulle kunna stödja processer bättre sätt används alltså knappt alls.

Om undersökningen

Undersökningen "Svenska kommuners digitalisering i tidiga skeden" genomfördes under april 2022 av undersökningsföretaget Norstat på uppdrag av Spacemaker, ett Autodeskföretag. Respondenterna består av beslutsfattare inom svenska kommuner, chefer på stadsbyggnadskontor/stadsplaneringskontor, vilka intervjuats per telefon. Totalt intervjuades 51 beslutsfattare i lika många kommuner.